

vila. Nekaj enoletnih šarenk se je l. 1893. oddalo tudi na Koroško.

Zbor je vzel poročilo na znanje ter izrekel zahvalo poljedelskemu ministerstvu, deželni vladi, deželnemu za stopu in kranjski hranilnici za podporo družbi.

Odbornik g. Josip Lenarčič o proračunu za minolo in proračunu za prihodnje leto. Lansko leto so znašali skupni dohodki 78.302 gld. 54 kr., in koncem leta je ostalo v blagajnici 1289 gld. 54 kr. Premoženja je družba imela 38.694 gld. 51 kr. Zbor je brez ugovora računski sklep in bilanco ter proračun za prihodnje leto, ki kaže dohodkov 13.750 gld. Vse stroške bode mogoče pokriti s proračunjenimi dohodki in še ostane kacij 500 gl.

Na to se je v glavni odbor izvolil zopet z večino glasov knezoškofijski tajnik g. J. Šiška. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Običajne skušnje na tukajšnji podkovski šoli za kovače brez šole in učence podkovske šole vršile so se dne 27. in 28. junija t. l. pred izpraševalno komisijo, kateri načeloval je vodja šole dr. vitez Bleiweis Trsteniški, izpraševalci pa bili so c. kr. okrajni živinozdravnik Folakovsky in učitelj Šlegel. Dne 27. junija prišlo je k skušnji 14 kovačev, od teh delalo je skušnjo prvokrat 10 kovačev, 4 so jo ponavljali. Od teh kovačev pa je bilo le 8 toliko izvežbanih, da jim je komisija zamogla izročiti spričevala, 5 kovačev je propalo pri izpitu ter mora po preteku enega leta ponavljati skušnjo. Eden kovač je med skušnjo odstopil, ter hoče priti v šolo. Po narodnosti bili so vsi Slovenci in sicer 10 Kranjcev, 3 Štajarci, 1 Korošec. — Dne 28. junija delali so izpit učenci šole in sicer iz podkovstva in mesogledstva. Vsi so bili dobro izvežbani, 4 dobili so red „prav dobro“, 6 red „dobro“. Vsi učenci imeli so podpore, enemu naklonil je podporo v znesku 100 gld., vis. dež. odbor goriški, a moral je ostati celo leto v šoli. Vsi učenci so Slovenci, 9 Kranjcev, 1 Goričan. Sledeči učenci delali so izpit z prav dobrim uspehom: 1. Avsec Fran iz Pudoba, okraj Logatec. 2. Banič Mihael iz Sela, okraj Krško. 3. Stegnar Fran iz Podbrezja, okraj Kranj. 4. Zorè Anton iz Kamnika. Z dobrim uspehom pa: 1. Klobučar Vincencij iz Uršne sele, okraj Rudolfovo. 2. Zajc Fran iz Velikomražovo, okraj Krško. 3. Seručar Fran iz Zagojzda, okraj Litija. 4. Žorž Josip iz Podrage, okraj Postojna. 5. Ladiha Alojzij iz Trebnega, okraj Rudolfovo. 6. Vogrič Janez iz Ota-leža, okraj Tomin na Goriškem.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

O madjarski lojalnosti, bolje: nelojalnosti bi se dalo, žal! pač še mnogo govoriti, pa — pustimo stvar, ker stanja mi itak ne bomo zboljšali, ali pa predrugačili. A nekaj vendar le nečemo zamolčati, kar nam kaže prav očitno, da se Madjari svoje preteklosti prav čisto nič, prav za las ne sramujejo. L. 1891. smo v „Slov.“ ravno pod naslovom: „Madjarska lojalnost“ brali med drugim: „Kakor mnogi drugi narodi, tako so priredili tudi Madjari letos“ (1891., in kdo ve, če morebiti ne ravno hr-

vatski razstavi v Zagrebu nakjub) „nekakšno arheloško razstavo. Ali v tej razstavi niso bili izloženi predmeti iz prazgodovinske dobe, nego specijalno predmeti iz leta 1848., ki spominjajo vsi na ogersko revolucijo, ter je to prava revolucionarska razstava. Za kakšnega čudaka, kakor so Angleži, je to seveda že nekaj, ali za ostalo občinstvo je gotovo brez vsake vrednosti. Koga zanimajo podobe Košuta, katerega Ogri tako proslavljajo brez pravega pomena. Je li on kaj stalnega storil za Ogersko? Je li vreden renegat, kakor je bil Košut, da se proslavlja? Košut, rojen Slovak, ni zatajil samo svoje narodnosti, nego je celo grozno preganjal Slovane, zveste ogerske državljane ter hotel Hrvatsko zbrisati z zemljevida in potopiti jo v madjarskem morji. On se ni pregrešil samo kot upornik proti svojemu kralju, nego tudi kot nasilnik proti svojim sodržavljanom. Nikjer na svetu ne bi takega moža proslavljali, nego samo na Ogorskem je to mogoče, kajti to gre v prilog tudi današnji ogerskeji proti narodnej politiki.“

„Med različno razstavnisko šaro, ki spominja na revolucijo, so tudi pisma puntarskega generala Görgeja. Znamenito je ono, v katerem pozivlje avstrijskega zapovednika trdnjave budimske, Hencija, da se uda s svojimi Hrvati; kajti če jih vjame žive, dal jih bo vse postreliti, kakor tudi njegovo (general-Hencijevo) vjeto rodovino. Kaj značilno za vodje madjarske revolucije je to pismo; ali tudi ono zapovednika Hencija, v katerem imenuje Görgeja izdajico in nezvestega vojaka. Čudno, da so Madjari izložili to pismo, ki jih vendar tako sramoti. Ali najskrajnejša drzovitost je to, da so se upali na beli dan z ono listino, s katero so proglasili 14. aprila leta 1849. vladarski rod Habsburški kot nepostaven za Ogersko, ki se ob enem razglasa za popolnoma samostalno izborna državo. Na tej listini so podpisi nekaterih še sedaj živih ogerskih magnatov. Tudi so v tej izložbi proglasili, s katerimi iščejo Ogri svojega novega vladarja. A za nameček je še tudi izložen proglas z dne 16. junija l. 1866., po katerem je bilo generalu Vetter-ju dovoljeno od kralja pruskega, da zbira honvedsko vojsko proti cesarju avstrijskemu. Če vse to pomislimo, potem moramo pritrditi, da je ta izložba razžaljiva bila ne le za vladarsko hišo, ampak tudi za vse nemadjarske narode na Ogorskem.“

Po ravno opisani razstavi soditi bi poslednjič Madjari še kmalu jeli trditi, da so bili oni l. 1848. in 1849. v pravici, ostale avstrijske dežele s presvitlem vladarjem vred pa v krivici. To so nekako pokazali oni že s tem, ker so že leto poprej (1890.) v Aradu postavili in razkrili spominek trinajstoriči tako zvanih „narodnih mučenikov“, ki so bili dne 6. oktobra 1849. l. ondi štirje ustreljeni, deveteri pa obešeni. Bili so pa to takorekoč kolodvoji madjarske puntarske vojske, vsi poprej nadčastniki v c. kr. vojni. (Za ime enega se še dobro spominjam, ki se je vojskoval popred na Laškem proti ondotnim puntarjem; med vojsko premeščen je bil na Ogersko, tam pa je sam vstopil v puntarsko vojsko in postal eden izmed poveljnikov. In ta je bil rodom celo Hrvat,

tedaj narodski odpadnik a la Košut.) Ker leži slučajno „Slovenija 1. 1849. list 33.“ pred mano na mizi, lahko bi navedel vse te nesrečne žrtve madjarke vstaje po imenih in starosti, a, — opustim naj to; povem naj le, da so bili oni poprejšnji: 1 c. kr. polkovnik, 3 c. kr. majorji, 6 c. kr. stotnikov, 2 c. kr. nadlajtenanta in 1 lajtenant. Vse te obsodbe so se bile sklenile od c. kr. vojaškega sodišča v Aradu dne 6. oktobra 1849., in se izvršile, kakor je o vojskinem času običajno, koj taisti dan. Madjarom so pa to zdaj „narodni mučeniki“. Bog varuj našo milo in ljubo Avstrijo za vselej takih prežalostnih dogodkov!

Hodeč po reških ulicah srečeval sem mnoge vojake-pešce. Nosili so sicer uniformo ogerske infanterije, a govorili so hrvatski. Radovednost moja dognala je kmalu, da je to polk Jelačić-ev, sestavljen iz prejšnjih otočanskih in likanskih graničarjev, tedaj jedro starih utrjenih hrvatskih junakov. Zvedel sem pa tudi, kako Rečani za ta polk prav čisto nič ne marajo. Se ve: da bi bil to polk kakih pristnih Mažarov! Kako bi pomagali še oni širiti madjarščino po Reki; v krčmah, v prodajalnicah, pri rokodelcih moralo bi se znati in govoriti kolikor toliko madjarski; na javnih prostorih, morda še v cerkvi (vsaj od časa do časa) čulo bi se madjarski, število Madjarov bi s prihodom njihovih vojakov kar hipoma zdatno naraslo; — res škoda, da so misli in ukrepi vojnega ministerstva na Dunaji vsa drugačne, kot zagriženih reških Madjarov. Povedalo se mi je namreč, da se je od nekih strani že tiščalo na to, da bi se polk Jelačić-ev premestil iz Reke, a na Dunaji nečejo o tem nič slišati. Že morajo vedeti zakaj! — (Kot mali dostavek k ravno navedenemu naj povem še dogodbico, da je bil 1. 1891. stotnik Uželac imenovanega polka pozval ogerskega državnega poslanca Ugrona, znanega širokoustneža, na dvoboj. Kakor je znano, vé namreč ta mož o raznih prilikah mnogo govoriti, in tako je bil obesil tudi neki čisto privatni pogovor Uželačev s svojim tovarišem, tudi stotnikom, v Budimpešti na veliki zvon. A poguma, dvobiti in pomeriti se s hrabrim graničarjem, mož ni imel. Izgovarjal se je baje, da mu tega ne dovoli dotični klub. Gotovo bi se bil on poskusil s Uželačem, ko bi se mu ne bile tresle hlače in se ne bil bal za svojo zdravo kožo. O tej aferi je šel o onem času velik šum po hrvatskih in madjarskih časnikih, ime Uželačevo pa je bilo prišlo vsled tega pri Hrvatih in tudi v vojaških krogih na zelo dober glas.)

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Zaklad pri starinarji. Neki pruski rezervni častnik opazil je nedavno na oknu pri nekem starinarji zarujavel karabinec na kamen in ga je kupil za 4 marke, ker mu je ugajal. Ko je kupljen karabinec malo rjo očistil, je opazil, da ima jako veliko okrasov na puškinem kopitu. Ko je očistil cev, je opazil, da ima vspešno zlate in srebrne poteze. Na zgornji strani cevi našel je napis: „Butin de prince Xaver de Saxe à Zorndorf.“ Saksonski princ se je vdeležil kot generalni lajtnant kot poveljnik oddelka Francozov in Saksoncev proti Prusom bitve in je tedaj najbrž izgubil ta karabinec.

Nov oklep. Orožar Viljem Weber v Mannheimu je našel neki nov oklep, ki se je pri poskusih še boljše obnesel kot Dovejev. Streljali so vanj s puškami, katerih kroglice prebijejo 3 palce debele deske na 20 korakov daleč, ali oklepa, narejenega iz neznane snovi, niso prebili. Splošna sodba je, da oklep zadošča vojaškim zahtevam.

Kaligula. V Nemčiji napravlja veliko pozornost neka zgodovinska razprava, katero je profesor Quidde v Monakovem spisal. Spis sicer znanstveno ali vendar kaj lahko umljivo razpravlja razmere ob času rimskega cesarja Kaligule. Nekateri so pa iztaknili, da knjiga prav za prav riše sedanje odnose v Nemčiji. Zaradi tega je nastal po časopisih grozen hrup. Monakovska akademija znanosti ji zaradi tega izrazila pisatelju, ki je njen izredni član, svoje nezadovoljnost. Pisatelj je pa to izjavo odločno zavrnil, češ, da akademija ni poklicana izrekati kritike o delih, katera ž njo niso v nobeni zvezi.

Novice.

Dopisi.

Iz Zeleznikov, 2. julija. (Raznoterosti.) Kakor sploh po celi deželi, se je tudi pri nas spomladi napovedal ljuti boj rujavim hroščem; mladini se še povedati ni hotelo, da bi utegnili biti za čas največje sile celo šola oproščena, ker bi bila pretežko pričakovala zaželenega sovražnika; pa, spomlad je minila, hrošcev pa ni hotelo biti. Komaj toliko jih je bilo videti, da smo vedeli, da se po barvi in podobi niso nič spremenili od prejšnjih let. Trud in pokončevanje je pri nas toraj izostalo. — Trave so bile tudi po naših krajih letos tako bujne rasti, da jih je bilo kar veselje gledati. Pri košnji pa je mnogim vreme prav nagalo, prav po pregovoru: „Če je veliko trave, se seno težko spravlja“. Po drugi strani je pa pogostni dež zopet dobro vplival s tem, da so otave hitro in prav lepo ozelenele, in če Gospod Bog da na jesen lepo vreme, se je tudi za takrat nadjati dobrega otavnega pridelka. Tudi polja stojijo prav lepo, z žetvijo se bo pričelo vsak čas, in če nas Gospod Bog še malo dni obvaruje kake hude ure, bo tudi žiten pridelek prav dovoljen. — S čebelorejo se pri nas ne pečajo mnogo, pravijo pa eni, da bo letos tudi o tem dovolj dobro. Pravil mi je čebelar, da je imel čez zimo le 6 panjev, zdaj so se mu pa pomnožili že na 31, tedaj ima že 25 panjev prireje.

Sinoči okolu 10. ure gnalo se je po naši dolini prav močno hudourje, na moč se je bliskalo, silno je grom odmeval, na kar je prišel tudi močni naliv. Kmalu na to jelo se je žareti nebo, in na gori Sv. Mohora v sosedni selški fari pokazal se je požar. Ni se zamoglo vendar natančno razločiti vsled velike teme, ali gori cerkev, ali mežnija. Danes zjutraj, žali! smo zvedeli, da med tem, ko je šel mežnar zvonit „oblakom“ k cerkvi, ki je od mežnije nekoliko oddaljena, tresčilo je v poslednjo, in brž ko ne je strela ubila tudi v podstrešju ležečega sina ali vsaj toliko ga omamila, da ga ni bilo moč oteti iz goreče lesene hiše, in tako je z hišo vred tudi on zgorel. Siromak se je male ure poprej vrnil od romanja raz sv. Višarije. Pa to ni bila edina nesreča včerajšnjega dneva v naši okolici. Tudi v Bukovšici je popoldan okolu 4. ure pogorela hiša in je pri požaru zgorelo tudi nekaj živine. Brž ko ne so pa zanetili le zopet otroci, ker je pri hlevu jelo goreti, kjer je bilo dosta suhe praproti, in so otroci imeli ondi svoj „dirndaj“. Otrok, ki vzame „mašnico“ v roke, za služi od svojih starišev do krvavega biti „našvigan“, da bi za vselej zapomnil, kedaj je imel tako nevarno igračo v roki!

J. L.